

ועדה לפי סעיף 44(א) לפקודת הרופאים (נוסח חדש), התשל"ז-1976

י"ט טבת, תשע"ד
22 דצמבר, 2013

בעניין:

ד"ר בועז לב, משנה למנכ"ל משרד הבריאות, באמצעות באת כוחו עו"ד
יונתן ברג לשכת התובעת הראשית, הלשכה המשפטית, משרד הבריאות,
ירושלים

הקובל

- נגד -

ד"ר סאלח בדיר ת.ז. [REDACTED] רופא מורשה בעל רישיון [REDACTED],
באמצעות בא כוחו עו"ד שאדי נאטור [REDACTED]

הנקבל

דין וחשבון לפי סעיף 44(א) לפקודת הרופאים (נוסח חדש), התשל"ז-1976

1. הקובלנה

ביום 21.8.2013 הגיש ד"ר בועז לב, המשנה למנהל הכללי של משרד הבריאות, קובלנה מתוקנת נגד ד"ר סאלח בדיר ת.ז. [REDACTED] רופא מורשה בעל רישיון [REDACTED] ותואר מומחה ברפואת משפחה (להלן- הנקבל) מכוח האמור בסעיף 41(5) לפקודת הרופאים (נוסח חדש), התשל"ז-1976 (להלן- הפקודה), בגין הרשעתו בעבירה פלילית שלא על פי הפקודה. קובלנה זו החליפה קובלנה קודמת מיום 26.5.2009.

2. הוועדה

שר הבריאות מינה אותנו כוועדה שתדון בקובלנה (להלן- הוועדה). לאחר דחיה ארוכה בשל התמשכות ההליך הפלילי, הועדה קיימה דיון ביום 28.11.2013 ובו הופיעו מטעם הקובל עוה"ד יונתן ברג, הנקבל ובא כוחו עוה"ד שאדי נטור.

3. האירועים ברקע הקובלנה

הנקבל, עבד כרופא במרפאה בכפר קאסם בשם ש.ר.ד. שירות רפואה דחוף בע"מ, אשר סיפקה שירותים רפואיים 24 שעות ביממה, כאשר בכל משמרת עבד רופא אחד שהסתייע באח אחד או

שניים.

הנקבל, יחד עם עוד חמישה נאשמים שעבדו במרפאה ביניהם רופאים ואחים, הואשם בת"פ 8052-05-09 בבית משפט השלום בפתח תקווה, כי עובר לחודש אוגוסט 2008 קשרו קשר עם הבעלים של המרפאה, מוראד עאמר, להונות את רשויות הצבא בכך שסיפקו תעודות מחלה כוזבות לחיילים כדי להגדיל את רווחי המרפאה, עבירה לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 וכן בעבירות של מתן וסיוע למתן תעודות כוזבות, ונסיון, וסיוע לנסיון, לקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות.

בסופו של דבר, לאחר הפרדת דיונים ותיקון שני בכתב האישום, הואשם הנקבל באישום של קשירת קשר לביצוע פשע, שני אישומים של מתן תעודה כוזבת לפי סעיף 281 לחוק העונשין ובשלושה אישומים של סיוע למתן תעודה כוזבת.

בהסדר טיעון בבית משפט השלום במסגרתו הודה הנקבל בכתב האישום המתוקן (בשנית) עתרו הצדדים במשותף לעונש של מאסר על תנאי, קנס ושל"צ, ובית המשפט שהרשיע את הנקבל הטיל עליו ששה חודשי מאסר על תנאי, 180 שעות לתועלת הציבור וקנס בסך 5000 ₪.

4. ההליך בפני הועדה

4.1. בתחילת הדיון הוגש לנו כתב האישום המתוקן בשנית שבו הודה הנאשם בהליך הפלילי, ואשר לא היה בפנינו קודם לכן, ובהתאם לכך ולהרשעתו בעבירה פלילית, הודה הנקבל באמור בקובלנה המתוקנת.

4.2. עו"ד יונתן ברג, ב"כ הקובל, הפנה אותנו לפסק הדין המנחה בעניין ע"א 412/90 אליהו נ. שר הבריאות המדבר ברופא שנתן תעודות כוזבות תמורת תשלום לצורך השתמטות ממילואים במשך מספר שנים, ובגין כך המליצה ועדת המשמעת לבטל את רשיונו, וכך החליט השר, ובית המשפט העליון ראה בפסק דינו את הדברים בחומרה, ואמר שהעונשים בעבר היו קלים מדי ושליטת רישיון למספר חדשים אינה מספקת, ומחוייב אמצעי משמעת חמור יותר. כאמור בפסק הדין, עניינו של הדין המשמעי הוא בהסקנת המסקנות מפסק דין מרשיע על העיסוק במקצוע, והדבר נובע ממעמדו של המקצוע ויעודו. כדי לעסוק במקצוע הרפואה על האדם להיות הגון, נדרשת רמה מוסרית מיוחדת, כי לרופא ולמסמכיו מעמד מיוחד.

ההליך המשמעי מתקיים בפני ועדה מקצועית של עמיתיו למקצוע של הרופא, והיא צריכה לקבוע סטנדרט מקצועי של המצופה במקצוע, כפי שנאמר בפסק הדין בעניין סבין.

עו"ד ברג טען כי שיקוליו של בית המשפט בהליך פלילי שונים מהשיקולים בהליך משמעי, ומה שהוא עניין שולי בפלילים, כמו אי ביצוע בדיקה לפני מתן תעודה רפואית, הוא עניין חשוב בהליך מקצועי. לתימוכין הפנה עו"ד ברג לעניין **תמר כתב** (עש"מ 5282/98) אשר קבלה עונש קל בהליך הפלילי ועקב כך ננקט אמצעי משמעת, ובערעור שהגישה המדינה נקבע כי לא ניתן להשוות בין השניים שכן לכל הליך שיקוליו הוא. כך גם בפסק הדין בעניין **ליביו ליאור**, שבו הדגיש בית המשפט העליון את החומרה שבהנפקת תעודות כוזבות, ועל כן ראוי שתהיה התליית רישיון לפרק זמן ארוך, והנסיבות האישיות חשובות פחות בהליך משמעי מאשר בהליך הפלילי, כי האינטרס המרכזי הוא האינטרס הציבורי.

במקרה הנדון מדובר במתן תעודות כוזבות, במעשים חמורים כפי שעולה מגזר הדין של בית המשפט, בפגיעה באושיות החוק.

בסיום דבריו התייחס עו"ד ברג להחלטה שניתנה לאחרונה בעניינו של ד"ר מוחמד טהא מכפר קאסם אף הוא שדינו נפסק לשני חודשי התליה בגין מתן תעודות כוזבות וקבלת דבר במרמה, אף כי הקובל בקש התליה של 5 שנים. לדברי מר ברג מדובר בנסיבות שונות, והקובל דבק בעמדת בית המשפט העליון שבמקרה אלה יש להתלות הרישיון לפרק זמן ארוך.

לאור האמור בקש ב"כ הקובל כי נמליץ על התליית רישיונו של הנקבל לשנה.

4.3. עו"ד שאדי נטור, ב"כ הנקבל, ציין בראשית טיעונו כי בעוד ב"כ הקובל מבקש לתמוך טיעונו בעניין מוחמד טהא, נקודת המוצא שלו היא לא ניתן לומר שמקרהו של ד"ר טהא פחות חמור ממקרהו של הנקבל. לטענתו ההליך בפני הועדה הוא המשך להליך הפלילי.

בניגוד למוחמד טהא, החיילים הגיעו למוסד, ש.ר.ד. רפואה דחופה, ולא ספציפית לנקבל, שהיה במקום מכוח היותו עובד במרפאה. על הועדה לקחת בחשבון את ההליך הפלילי שעבר הנקבל, ובעוד שבמקור יוחסו לנקבל עבירות של קבלת דבר במרמה, הרי שבסופו של דבר הוא הורשע במתן תעודה כוזבת וסיוע למתן תעודה כוזבת, ללא טובת הנאה כספית בניגוד לאנשים אחרים בפרשה זו. לדברי עו"ד נטור הנקבל לא עמד בראש הפירמידה, והציג לתימוכין את מוצג נ/1, מכתב מיום 16.3.2010 של עו"ד נועה ארזי מפרקליטות מחוז מרכז בנושא תיקון כתב האישום של מרשהו (ללא נקיבת שם הנקבל), ובו גם נאמר כי "יובהר על ידינו במסגרת הטיעונים, כי הנאשם פעל ללא כל מטרת רווח אישי" (נציין, כי מכתבו של עו"ד נאטור מיום 15.3.10 שצורף למכתב זה ומהווה חלק ממוצג נ/1 היה בעניין נאשם אחר בתיק וגם לפי תוכן המסמך לא ברור אם הוא מכוון לנקבל, שכן הוא מדבר על הגבלת טיעוני הפרקליטות לעבודות שירות בעוד שלפי גזר הדין עתרה המאשימה למאסר על תנאי, קנס ושל"צ). הנקבל לטענת בא כוחו קבל אותה משכורת בסוף החודש, בין אם נתן תעודות כוזבות ובין אם לאו. הדבר בא לידי ביטוי גם בענישה החמורה יותר בהליך הפלילי של מי שהיתה לו טובת הנאה כספית כמו עמאר מוראד בעל המרפאה וד"ר מוחמד טהא שעונשו היה כפול מזה של הנקבל. כך עולה גם מפסקי הדין בעניין עבדול עזיז בדיר שבו דורגה חומרת המעשים של המעורבים בפרשה.

לדבריו התנהגותו של ד"ר בדיר נבע מטפשות, אי מודעות ואי בדיקת העניין. מלבד עבירת הקשר שיוחסה לכל המעורבים לדברי עו"ד נטור, הנקבל הורשע בשלוש עבירות של סיוע למתן תעודה מזויפת, ושתי עבירות של מתן תעודה מזויפת. בעבירות הסיוע חלקו מינורי-הנקבל הסכים לאפשר לאחר (נאשם 2 בהליך הפלילי) לעשות שימוש בחותמת שלו ולהחתים תעודות מחלה, אך לא דרבן אותו לעשות כן. חלקו של הנקבל היתה כנטען, פעוט. לדבריו, כיום ניתן לקבל הפניה בטלפון, ולתימוכין הגיש את מוצג נ/2 שהוא טופס של מרפאת ש.ר.ד. שנעשה בו שימוש כיום, ובו חלק המציין את "אבחנות רפואיות" ואחר שמציין "המלצות בשחרור". לאחר הדיון המציא ב"כ הנקבל לוועדה את הטפסים שהיו רלבנטיים בשנת 2008, היא השנה שבה ארעו המקרים נשוא הקובלנה, והם זהים בעיצובם ובנושאים המפורטים שם, שככל הנוגע למילוי על ידי רופא הם בדיקה פיזיקלית, טיפולים ופעולות, אבחנות רפואיות המלצות בשחרור (יש שוני במקום המרפאה).

עו"ד נאטור קרא בפנינו את הנסיבות המקלות שפרט כבי השופט סטרשנוב בהחלטתו לאשר את המלצת ועדת המשמעת, ביניהם הדחה על ידי שוטר סמוי ואורך תקופת ביצוע העבירות, ואילו גם רלבנטיים למקרה של הנקבל. לא מדובר בשנים כמו במקרה אליהו שם מדובר על כמה שנים ועל קבלת טובת הנאה.

מדובר ברופא מאז 1985 שעברו נקי, לבד נשוא הקובלה, הוא עובר עינויי דין מאז 2008, הוא מנהל המרפאה של קופת חולים כללית בכפר קאסם 15 שנה, איש ציבור ידוע כפי שעולה ממכתבו של ראש העיר (מוצג נ/4) ובתסקיר שירות המבחן (נ/5) הומלץ שלא להרשיעו. הנקבל הודה לאורך כל הדרך, וכאן רוצים לשלול את פרנסתו בעוד שהמרפאה בה התגלתה הפרשה ממשיכה לפעול.

עו"ד נאטור בקש, איפוא, שלא נמצה את הדין עם מרשו, שנמשיך ברצינות של ההליך הפלילי, ונמליץ על אמצעי משמעת מינורי הצופה פני עתיד של נזיפה או התראה.

4.4. לאחר טיעוניו של עו"ד נאטור שמענו את הנקבל עצמו, שסיפר כי גדל במשפחה מרובת ילדים, אביו היה עובד פשוט בעיריה שהשקיע בו רבות. הוא למד באיטליה, סיים את לימודיו ב-1986, היה הרופא הראשון שסיים התמחות בכפר קאסם, נקלט על ידי טובי הרופאים הישראלים בעיקר פרופ' מיכאל ויינגרטן שמלווה אותו מקצועית וחברתית. הוא הביע חרטה על המצב שנכנס אליו, ואמר כי כבן מיעוטים שלא מבין מה זה צבא, לא ידע מה זה "גימל". הוא לא חיפש כסף, יש רווח טוב בעבודתו- מנהל את מרפאת קופת חולים בכפר קאסם 15 שנה, מרפאה שהיתה מהטובות בארץ והתדרדרה אחרי הפרשה. הוא הקים את סניף איחוד הצלה בכפר קאסם. עקב המקרה משפחתו נפגעה, והוא עצמו משלם על כך.

5. החלטת הועדה

5.1. הנקבל הורשע על ידי בית משפט בביצוע עבירה פלילית שלא על פי הפקודה, הרשעה שהיא כשלעצמה מהווה עבירת משמעת.

אין מחלוקת כי מדובר בעבירה הפוגעת בתדמיתו ובכבודו של מקצוע הרפואה ובאמון הציבור ברופאים.

רישום מידע רפואי כוזב, הכנת מסמכים הכוללים מידע רפואי כוזב ומסירתם לזולת, בין אם הם נקראים תעודה רפואית, המלצה לחופשה מן הצבא שבו אבחנה רפואית או בכל שם אחר, כשהם נמסרים מטעם רופא, בין אם לרשויות המדינה ובין אם לגורם אחר, פוגעים באושיות מקצועות הרפואה, שבהם הסתמכות על רישום קודם היא בסיס לטיפול הניתן לחולים ולבריאותם, וליחסי האמון כלפי המקצועות הרפואיים.

לא בכדי קבע החוק במפורש, בסעיף 43 לפקודה, כי רופא הנותן תעודה כוזבת, מטעה או בלתי הוגנת, בין במזיד ובין ברשלנות, יראוהו כמי שנהג בדרך שאינה הולמת רופא מורשה, ובעניינו מדובר כאמור בביצוע עבירה פלילית.

לכך התייחס בית המשפט העליון בע"א 10979/04 ליבין לאור נ. שר הבריאות (פ"ד נט(6) 357) בדברי השופטת פרוקצ'יה בעמ' 364 :

"השמירה על טוהר המידות בתחום עיסוק זה איננה מסתכמת בדאגה לתקינות פעולתה של המערכת הרפואית ביחסה לרשויות הציבוריות האחרות, ובשמירה על אמון הציבור בה. ניקיון כפיו של העוסק ברפואה וטוהר פעולתה של המערכת הם תנאי הכרחי גם לקיומה של רמה רפואית-מקצועית ראויה המקרינה במישרין על שלום האדם ועל חיי אדם".

לפיכך, השיקול המרכזי כפי שקבע בית המשפט, כפי שיובא להלן, הוא האינטרס שיש לציבור בשמירה על רמתו ועל כבודו של מקצוע הרפואה ועל אמון הציבור ברופאים, ומפני אינטרס זה נסוגות הנסיבות האישיות של הרופא, כדברי השופטת חיות בעמ' 362 :

"השיקול המרכזי בהליכים המשמעתיים שבנידון הינו השיקול של הגנה על האינטרס שיש לציבור בשמירה על רמתו ועל כבודו של מקצוע הרפואה ועל אמון הציבור ברופאים לפיכך נפסק כי בהליכים ממין זה השיקול המרכזי שעל הגורם המחליט לשוות לנגד עיניו הוא אינטרס הציבור, ואילו השיקולים הספציפיים הנוגעים לעבריו המשמעת העומד בפניו הם עניין משני שיש לשקלו, אם בכלל....."

וכך גם בע"א 412/90 משה אליהו (פ"ד מד(4) 422), שבו אמר בית המשפט כי עניינו של הדין המשמעתני במקרים בהם הורשע רופא בעבירה שלא על פי פקודת הרופאים היא בהסקת המסקנה מה ההשלכה, אם בכלל, להרשעה, על עיסוקו של הנידון ועל תפקודו המקצועי, בציינו כי הוראה כאמור לא נקבעה לגבי כל מקצוע אלא רק לגבי המשתייכים למסגרת מקצועית מסוימת בהם נדרשת רמת התנהגות מיוחדת וקפדנית ביותר הנובעת מיעדו של המקצוע וממעמדו החברתי.

וראו גם דבריו של הנשיא ברק בע"א 50/91 אדגר סבין נ. שר הבריאות (פ"ד מז(1) עמ' 27 :

"אין לתחום את השיקולים הרלוונטיים בקביעת העונש המשמעתני.. יש לנקוט לעניין זה אמת מידה גמישה, אשר תאפשר להביא בחשבון, בכל מקרה ומקרה, גם את חומרת הסכנה הנשקפת לציבור מההשנות מעשיו של רופא, אך גם ערכים, צרכים ואינטרסים לגיטימיים אחרים עליהם באה הענישה המשמעתית-מקצועית להגן. בין אילו ניתן למנות את האינטרס בהתרעה כללית... את הצורך בשמירה על כבוד המקצוע... ואת אמון הציבור במקצוע..."

5.2. בייכ הקובל ביקש מאתנו כי נמליץ על התליית רישונו של הנקבל לשנה. זאת לאור ניצול מעמדו של הנקבל כרופא למכירת אישורים בכסף, דבר הפוגע במקצוע הרפואה, שכדי לעסוק בו נדרשת רמה מוסרית מיוחדת, כי לרופא ולמסמכיו מעמד מיוחד, וכך מוועדה זו צריך לצאת מסר לגבי סטנדרט ההתנהגות הראוי של רופאים. לפיכך גם הנסיבות האישיות מהוות שיקול משני.

בייכ הנקבל בקש כי נסתפק באמצעי משמעת מינימלי של התראה או לכל היותר נזיפה, לאור האשמות שיוחסו לנקבל במסגרת הפרשה נשוא כתב האישום, שיתוף הפעולה עם רשויות החוק והודאתו, ונסיבותיו האישיות.

אין ספק לדעתנו, כי רק אמצעי משמעת של התליית רישיון יעביר את המסר הנכון לגבי חומרת העבירה נשוא הקובלנה, שכדברי בית המשפט העליון בעניין אליהו לעיל, היא עבירה המשחיתה את מקצוע הרפואה ואת הציבור בכללותו וכי "רופא המוכר אישור רפואי כוזב

תמורת כסף או שווה כסף, פוגע ביעודו ובתדמיתו של מקצוע הרפואה וזורע בציבור תחושה שאין לסמוך על אישורו של רופא, וכי חוות דעת רפואית היא מרכולת העומדת למכירה".

השאלה העומדת בפנינו היא, איפוא, מהי תקופת ההתליה המתאימה לנסיבות העניין.

5.3. אכן, צודק ב"כ הקובל בגישתו כי השיקול המרכזי כפי שקבע בית המשפט, הוא האינטרס שיש לציבור בשמירה על רמתו ועל כבודו של מקצוע הרפואה ועל אמון הציבור ברופאים, ומפני אינטרס זה נסוגות הנסיבות האישיות של הרופא, והן הופכות להיות למצער משניות. כך גם צודק ב"כ הקובל, כי אין לגזור גזירה שווה מן ההליך הפלילי, שכן ההליך המשמעותי שונה מן ההליך הפלילי, לשני ההליכים תכלית שונה, והטלת עונש קל בהליך פלילי אינה מצדיקה הטלת עונש קל בהליך המשמעותי.

יחד עם זאת נציין, בהתייחסות לפסקי הדין שצוינו על ידי ב"כ הקובל: במקרהו של ד"ר אליהו, שרישיונו הותלה לשלוש שנים, מדובר ברופא שבמהלך שלוש שנים נתן כ-15 אישורים כוזבים, והורשע בלקיחת שוחד בנוסף למתן תעודה כוזבת והפרת אמונים; במקרהו של ד"ר ליבני ליאור מדובר אמנם במתן אישור כוזב אחד לשם השתמטות ממילואים, כאשר הרופא והחולה "תכננו תכנן היטב הן את מהלכי האישור הרפואי, הן את שאמור הסטודנט לעשות...", כאשר "הדריך הנקבל את הסטודנט...", כאשר היתה לנקבל "המעורבות היזומה.. בכל העשיה שעל הסטודנט לעשותה...", "בנטילת חלק פעיל מאד בהכשלת המערכת הצבאית", שבגינה הוטל עליו עונש התליה של שנה שהיה בניגוד להסדר טיעון של הקובל עם הנקבל בו הוסכם על התלייה של ארבעה חדשים והמלצת הועדה לאשר את הסדר הטיעון.

5.4. ב"כ הנקבל ביקש שנקודת המוצא של הוועדה תהיה ההחלטה בעניין ד"ר מוחמד טהא, כאשר לטענתו מקרהו של טהא אינו חמור פחות ממקרהו של הנקבל, שכן החיילים פנו אישית לד"ר טהא ולא במסגרת מרפאה בה עבד, הוא הורשע בשלוש עבירות של מתן תעודה כוזבת ושתי עבירות של קבלת דבר במרמה, ועונשו היה כפול מזה של הנקבל, וכך דרג בית המשפט בהליך הפלילי את מקרהו של ד"ר טהא כגבוה יותר במדרג החומרה. כאן נציין במאמר מוסגר, בהקשר להמלצת ועדת המשמעת והחלטת כ"ב השופט סטרשנוב בעניין ד"ר מוחמד טהא (שניהל מרפאה בכפר קאסם בה עבד בעצמו, שלא במסגרת המרפאה בה עבד הנקבל והורשע על פי הודאתו בהליך הפלילי במתן אישורי מחלה כוזבים וניסיון לקבל דבר במרמה בנסיבות מחמירות, ורישיונו הותלה על פי המלצת ועדת המשמעת (ברוב דעות) (לחודשיים) - דברי בית המשפט בהליך הפלילי בקשר לדרוג חלקם של נאשמים שונים בפרשת מתן התעודות הכוזבות לחיילים בכפר קאסם לא באו לידי ביטוי בהחלטת הועדה בעניין ד"ר מוחמד טהא, משלא הוצגו בפני הועדה, כפי שעולה מטיעוני הצדדים שפורטו בסעיף 4 להחלטתה.

אכן, הפניה לד"ר בדיר לא היתה ספציפית אליו אלא אל המרפאה בה עבד, ואכן, העבירות בהן הורשע אינן זהות לאילו בהן הורשע ד"ר טהא - הוא לא הורשע, ולא הואשם בסופו של דבר, בנסיון לקבל דבר במרמה, אך כל נשכח כי הורשע בעבירה של קשירת קשר לביצוע פשע, בשתי עבירות של מתן תעודה כוזבת ובשלוש עבירות של סיוע למתן תעודה כוזבת. הנקבל, לעומת ד"ר טהא, היה חלק מארגון שהיה בו דפוס עבודה פסול, ונראה שהוא הכיר את דפוס העבודה הפסול שהרי נתן את חותמתו ואישור להשתמש בה לעובד במרפאה, והורשע כאמור בקשירת קשר לביצוע פשע. הנקבל, רופא ותיק, שהיה בעת האירועים נשוא הקובלנה רופא למעלה מעשרים שנה (בניגוד לד"ר טהא שהיה בתחילת דרכו ממש), מנהל מרפאה גדולה בקופת חולים (במקביל לעבודתו במרפאת ש.ר.ד.), שלדבריו היתה מהטובות בארץ עד לאירועים נשוא הקובלנה, ומאדם ברמה כזו מצופה שיגלה התנגדות לדפוס התנהגות פסול, וינהג בהגינות ובטוהר כפיים, גם אם כטענת בא כוחו חלקו בפרשה היה קטן מזה של בעל מרפאת ש.ר.ד. ועובד או עובדים אחרים שלה.

5.5. לאחר ששקלנו את כל שנטען והוצג בפנינו, דעתנו היא, כי במסגרת איזון האינטרסים, אמצעי המשמעת שיבטא את חומרת מעשהו של הנקבל מחד גיסא, ואת נסיבותיו האישיות, הודאתו וחרטתו, ולאור כל האמור לעיל אנו ממליצים לכב' השר להתלות את רשיונו של הנקבל לחודשיים.

פרופ' צבי שטרן
נציג
ההסתדרות הרפואית

ד"ר אשר שלמון
יו"ר

עיריית אלטשולר, עו"ד
נציגת
היועץ המשפטי לממשלה

ד"ר סלאח בדיר חפא- דין וחשבון